

Haimre rahvamajas tegutsenud orkestrid ja bändid 1930–2021

Eha Kaljusaar

Haimre rahvamaja isetegevusringide – rahvatantsu, laulu ja näitemängu tegevusest olen varemalt kirjutanud. Nagu eelnevad, on ka materjalid orkestrite tegevusest säilitamisel Haimre rahvamajas asuvas muuseumitoas, kus on hoiul kohaliku kogukonna haridus- ja kultuurilugu sõnas ja pildis.

Kroonikat on kirjutanud kauaaegne Haimre kooli juhataja ja õpetaja Jaan Kurepalu, rahvamaja juhatajana töötanud koduloolane Meinhard Uustalu ja enda (Eha Kaljusaare) rahvamajas töötatud aastad olen ise jäädvustanud. Aastakümnete tegevuse ülevaate kirjutamisel on kaasa aidanud ka juhuslikud fotod, mis tulevad meelde inimesi, sündmusi ja asukohti. Austusest eelkäijate vastu meenutame inimesi, kes pühendasid end kultuuripärandi edasikandmisele. Eelkõige kõnetavad pilimeeste nimed Kasti-Haimre piirkonna elanikke.

1922. aasta jaanuaris, tänavu sada aastat tagasi, moodustati Haimre Noorrahva Ühing. Haapsalust sõitis kohale otsust kinnitama Läänemaal ametnikuna töötav luuletaja Ernst Enno. Ühingu moodustamine hoogustas kogukonna kultuuritegevust. Tänu Haimre NR Ühingule, ehitati Kasti algkooli hoone ümber Haimre rahvamajaks. Haimre NR Ühing tegutses kuni sõja alguseni 1940.

Kuigi laulukoorid olid Kasti tegutsenud 1930. aastaks kirja pandu järgi juba viiskümmend aastat, algab orkestri tegevus väga võimsalt, millele eelnes kindlasti ettevalmistustöö.

1930. aasta jaanuaris osteti pillid ja asutati orkester, koos käidi Järgkulas (täna

Haimre rahvamaja sümfonett orkester kolmekümnedate lõpul. Ees keskel juhendaja Arnold Andressoo.

Moka küla) asuvas Kasti algkoolis. Algatajateks olid Haimre Noorrahva Ühingu esimees Arnold Andressoo ja Kasti algkooli õpetaja August Reinbeck, kes oli õppinud konservatooriumis. Mängiti isegi Wagneri „Palverändajate koori“.

22. juunil 1930. aastal mängiti Kitzbergi laulumängu „Kosjasõit“, saatis orkester, juhatas A. Reinbeck. Ürituse sisestulek oli 500 krooni ja selle eest osteti orkestrile uued pillid. Orkestril olid suured teened oboemängijal Sepal, kes töötas Estonia teatris ja suviti puhkas Orgita Suurkulas Põrjakal.

Orkestris oli 16 pilli. Sellist orkestri koosseisu nimetati sümfoniettorkestriks. Kooliõpetaja A. Reinbeck aga lõi varsti käega ja 1931. aasta sügisel alustas orkestrijuhina Arnold Andressoo. Arnold õppis ise Rimski-Korsakovi „Harmoonia õpiku“ järgi harmooniseerimist ja orkestreerimist. Kirjutas igale pillile noolid.

Arnold Andressoo (eesistatult Anderson) on inime-

Salong orkester. Vasakult teine Arnold Andressoo.

ne, kelle panus Kasti-Haimre kogukonnas pärimuskultuuri edastajana on hindamatu. Olen varem kirjutanud Arnoldist kui Kasti-Haimre rahvamaja loojast ja sellele oma elu pühendanud mehest. Pillimeeste enamus pärineb endise Kasti valla alalt.

I viiul – A. Andressoo, Arnold Tiits, Oskar Jaago

II viiul – Eduard Tiits

Alt – Julius Tiits

Tšello – Aliide Haljaste, Enn Roonurm

Kontrabass – Edgar And-

ressoo, Jaan Puntso, Artur Unga

Flööt – Johannes Blumberg
Klarnet – Aleksander Liiv, Jaan Littover

Oboe – Voldemar Kaun
Fagott – Edgar Andressoo
Truba – Tõnis Tammesson
I metsasarv – Oskar Andressoo

II metsasarv – Enn Roonurm, Ernst Reose, Erich Koitude

Tromboon – Madis Sirel, Evald Paimre, Johannes Masing

Trummid – Enn Roonurm, Ilmar Tiits, Johannes Veltmann

Orkester esines Läänemaa laulupeol. Ükski neist pillimeestest ei omanud muusikalist haridust. Elu toob kaasa muutusi ja nii vahetusid aastate jooksul ka mängijad. Ainus naismängija tšellol oli Kasti algkooli õpetaja Aliide Haljaste.

1934. aastal tegutses Haimre-Märjamaa pillimeeste koostöona Märjamaa Salong-orkester. Selle kinnituseks on foto Märjamaa vana rahvamaja lavalt, mis asus Kaitseliidu kodus (nii on pildi alla kirjutatud). Haimre muuseumitoas sellest koostööst kirjalikku materjali ei ole. Pildil vasakult teine Arnold Andressoo.

Kuigi sellest ei ole rahvamaja kroonikas otseselt kirjutatud, arvestati ehitusprojekti tellimisel ilmselt tegusa orkestri olemasoluga Haimre rahvamajas ja otsustati orkestrile ehitada asukoht – pool lava ääre alla ja pool näitelava ette, nagu Estonia teatris.

Ava ümbritses saali osas lavakõrgune kaar. Minu (EK) lapsepõlves oli lava ees veel orkestri ava olemas. Saali lava ees olev kaar eemaldati ja ava kaeti põrandaga, kuna üleujutuste ajal tõusnud põhjavesi täitis orkestrile mõeldud asukoha veega.

Ajaleht Läänlane kirjutab, et 1937. aasta 24. veebruaril Kasti rahvamaja avapeol mängiti vähendatud koosseisuga tantsuks. Tantsule eelnes Agapetuse näidend „Patuoinas“ näiteringi esituses.

II maailmasõda tõi kaasa orkestri tegevuses seisaku ja mõningaid muudatusi. Arnold Andressoo vangistati 1944. aastal.

1948. aastal juhatas orkestrit Jaan Kadakas. Orkestri koosseis oli väiksem. Koosseisus olid Johannes Jago, Bernhard Paimre, Georg Härm, Albert Kornak, Enn Roonurm. Esmakordselt mängis selle koosseisuga orkester tantsuks 13. novembril 1948.

Haimre rahvamajas tegutsenud orkestrid ja bändid 1930–2021

Eha Kaljusaar

Algus 23.02.22

1949. aastal osteti järelmaksuga Arved Kadakase käest 80 bassiga akordion „Weltmeister“. Pidude sissetulekust osteti hiljem uus akordion. Viiulit mängisid isiklikel pillidel Juhan Jago ja Jaan Kadakas, Albert Kornak – viiul, kitarr, Enn Roonurm – kontrabass (ta tegi kontrabassi rahvamajale ise), Karla Kornak – kitarr, Georg Härm – kitarr, Sergei Jänts – trumm. 1949. aastal Haimre kooli õpetajaks tulnud Evald Urvast mängis truba, hiljem trombooni.

1954. aastal vabaneb vanglast Arnold Andressoo ja asub 1955. aastal orkestrit juhendama, mängides viiulit. Lühemat või pikemat aega on orkestris veel mänginud: Arvi Jänts (löökriistad), Uno Tinits (kitarr), Jüri Amme (klarinet). Mängitud on koosseisus: Arnold Andressoo – viiul, Bernhard Paimre – akordion, Evald Urvast – tromboon ja Enn Roonurm – kontrabass.

Tantsukultuurist

Viie ja kuuekümnendatel aastatel oli tavaks, et kui orkester tegi puhkepausi, asus tantsuks

mängima külapillimees akordionil. Rahvale olid külapillimehed teatud, nagu ka nende mängu tase. Sageli korraldati tants peale kinofilmiga vaatamist. Tol ajal istuti saali seina äärde lükatud toolidel ja oodati tantsima kutsujaid mehi, kes tavaliselt seisis saali ukseavades. Viisakusreeglid nägid ette, et mees, valides välja soovitud tantsupartneri, läks üle saalipõranda tema ette ja kummardas ning palus tantsule.

Tavaks oli mängida kaks tantsulugu, väikese pausiga, mil tantsijad plaksutasid, tänades nii orkestrit. Orkester mängis järjest kas sama tantsulugu või erinevaid lugusid samas rütmis. Tantsu lõppedes saadeti partner kohale ja tänati. Vahelduseks anti naistele võimalus mehi tantsule paluda. Siis tormasid naised partnereid valima, tavaliselt kutsuti neid, kellega oldi eelnevalt tantsitud. Kes varasemalt polnud tantsupõrandale saanud, kasutas võimalust.

1962. aastal lahkus Haimrest orkestris akordionit mänginud Bernhard Paimre. Sama aasta jaanuaris asub rahvamaja juhatajana tööle Ülo Allkivi, kes mängis orkestris akordioni. Ülo Allkivi töötas 1962–

Pildil Juhan Jago, taga Enn Roonurm, Albert Kornak, Bernhard Paimre, Karl Kornak. Tagareas tumedat meest ei tea, Bernhardi tagant paistab trummidel Sergei Jänts. Pildistatud viiekümne-date algaastail Haimre mõisa pargis oleval laululaval. Laululava koos selle ees oleva tantsupõrandaga asus pargi tagaosas, mis 1960. aastaks oli täielikult hävinud.

Rahvamaja naisansambliga pilt on pillimeeste järgi vaadates teiselt suvepoolt pildistatud. Pildi lisisin selleks, et näidata 1950. aasta Haimre pargi vabaõhulava. Kahjuks ei tea fotode autoreid.

Allkivi lahkumist Haimrest, soikus kooliõpilaste puhkpilliorkestri tegevus. Samuti jäi rahvamaja orkester ilma akordionimängijast. Aasta püüti ajada läbi ilma akordionita. Koosseisus oli kaks truba (Jaan Kornak ja Agu Raadik). 1967. aastal lõpetas orkester tegevuse, kuna kauaegne juht Arnold Andressoo haigestus ja lahkus meie hulgast 1969. aasta detsembris.

1970. aastal loodi koolinoorte orkester, juhendaja noor õpetaja Taimi Tammsalu (Kingisepp). Orkestri koosseisus olid kaks kitarr, trumm ja laulja. Esimesed kitarrimängijad olid Tiit ja Priit Arula, kes

tegutsesid hiljem ka erinevates orkestrites. Taimi juhendamisel õppisid kitarrimängu Jaanus Reose, Urmas ja Andres Vimm, Andrus Ainsaar, Mati Lättekivi, Kalev Vaarpuu, Jano Vilde, Mario Hansmann, Janek Pajula, Janek Jänts. Mõned aastad tegutses kooliõpilaste akordionistide ansambel.

Taimi Kingisepp töötas 1970–1972 Haimre maakultuurimajas kunstilise juhina. Tema juhendamisel tegutsenud tantsuansambelis mängis ta ise klahvpille, trummidel Ülo Kütt, kaasa tegi Vilme Laiksoo.

Järgneb

1966 Haimre koolis muusika- tööõpetuse ja joonistamise õpetajana. Ta asutas tollase Tasuja kolhoosi toetusel puhkpilliorkestri (majand ostis pillid), milles mängisid kooliõpilased: trompetil Mati Raadik, trummi Jüri Vunk, kitarril Tiit ja Priit Arula, kontrabassi Urve Oldekop-Krabi, klaverit Ester Uustalu-Haud, mandoliini Maimu Ruhno-Uesson.

Haimre rahvamaja orkester esines korduvalt kunstilise isetegevuse ülevaatusel, nii kohapeal Märjamaal kui ka Tallinnas. Erinevatelt ülevaatuselt on kaasa toodud aukirju.

1966. aastal pärast Ülo

Haimre rahvamajas tegutsenud orkestrid ja bändid 1930–2021

Eha Kaljusaar

Algus 23.02.22

Diskoajastu

Seitsmekümnendatel hakkas levima diskomuusika ja uus tantsustiil (diskotants). Samuti muutusid tantsuõhtud, kui saali seinte ääres istusid tantsule kutsumist ootavad naised. Moodi läksid laudkondadega perekklubi õhtud.

Diskod olid väga nõutud noorte seas, sest ei pidanud oskama klassikalist seltskonnatantsu. Diskotants ei vaja partnerit. Diskorina katsetasid Märjamaa keskkoolis õpivad noormehed.

Diskoõhtutel korra hoidmine osutus raskeks. Diskosaal oli peaaegu pime ja õhtule tulid ka halvad tegelased. Mäletan Märjamaa kultuurimajas viimast diskot, kui lava taga tegelaste toas olid ära väänatud peeglite kohal asetsenud valgustid ja valitses täielik kaos. Vaatamata sellele, et olime valves mitmekesi, suudeti kultuurimaja inventari hävitada. Siis otsustasime kultuurimajas diskoõhtud lõpetada, lootes et kool neid korraldab.

Tavaliselt oli diskor üksinda laval. Märjamaal oli eriline diskopunt nimega Kiving. Viis üheksandas (tol ajal keskkooli klass) klassis õppivat noor-

meest tulid mõttele 1981. aasta nääripeol esineda diskomuusikat tegeva ansambliga. Esinemine õnnestus ja sellest saadi hoogu juurde. Ühiselt kirjutati sõnad välja valitud instrumentaalmuusikale, solistiksi oli Uljas Arula. Etteaste jättis mulje, et muusikat tehakse vahetult laval, aga tegelikult poisid imiteerisid pillidel ja muusika tuli magnetofonilt. Uljas laulis otse.

Kiving tutvustas end esinejate nimedega; Eedi Punkule, Ott Punking, Oskar Punkiste, Rommi Kirepunk ja Adam Runkpuu. Minule antud pildi taga on need nimed kirjas. Poisid tundsid oma tegevusest rõõmu, elades nii välja nooruse üleliigset energiat.

Repertuaar täienes ja Kivingust sai Märjamaa kultuurimaja taidlusring, et avada poistele võimalus esinemiseks. Korraldasin Kivinguga erinevates kohtades diskoõhtuid, sest Märjamaa kultuurimaja oli keskkütte avarii tõttu remondis. Hästi on mees õhtud Märjamaa sovhoosi kontoriklubi hoones, kus oli väga suur spordisaal. Tänapäeval on sellest hoonest vaid varemed.

Uljasega kohtusin ka hiljem, mingi aeg tegutses ta Haimre rahvamajas. Täna seks on Uljase rahutu ja otsiv hing

Diskopunt Kiving: Toomas Kirsipuu, Margus Sillaste, Uljas Arula, Andrus Valting ja Valdo Knaps.

Kitarridel Tiit ja Priit Arula, Ester Uustalu süntesaatoril, trummar puudub.

Pildistatud Kasti mõisa saalis, pildistaja teadmata.

lahkunud teispoosusse. Minu eluteele on Uljas koos diskopundiga Kiving jälje jätnud, meenudes mälestustes. Poisid olid oma tegevusega ajast ees. Kultuuritöötajana olen kohanud sellel sajandil bändimehi, kes imiteerivad laval isegi laulmist, arvates et tantsupublik seda ei taipa.

Diskoõhtud täiustusid koos heli- ja videotehnika arenguga. Videodisko tõi diskori taha taustale vaatamiseks tantsulugu esitavad bändid välismaalt ja Eestist, millega kaasnes värvikirev valgustus.

Põlvkond noori kasvas üles diskode ajastul, nautides seda hiljem, kui tuntud diskorid Alar Linna ja Raul Nurmsoo korraldasid nostalgilisi retro-disko õhtuid.

Vana hea elav muusika, see tähendab muusikud laval,

ei kadunud diskode ajal kuhugi. Nead mängisid õhtutel, kus osalesid seltskonnatantsu oskajad. Diskode hiljeaeg läks mööda. Sellel sajandil on noored eelistanud elavat muusikat. Nii olid viimased aastakümned, kui Haimres töötadsin, bändidega peoõhtud populaarsed, vaatamata publiku vanusele. Küsitlesin külastajaid ja arvestasin nende soovidega.

1973. aastal asus vokaal-instrumentaalsambliit juhendama Peeter Kiisküla (ta oli rahvamaja palgaline töötaja), kes ise mängis basskitarri, trummidel Ülo Kütt, süntesaatorit mängisid Ester Uustalu (Haud) ja Vilme Laiksoo. Mõlemad naised olid ka solistid.

Järgneb

Pillimehed enne diskoajastut.

Arnold Andressoo, Bernhard Paimre, Enn Roonurm, Georg Härm ja Albert Kornak Haimre rahvamaja laval.

Haimre rahvamajas tegutsenud orkestrid ja bändid 1930–2021

Eha Kaljusaar

Algus 23.02.22

1974. aasta sügisel Peeter Kiisküla lahkus. 1977. aastast esineb vokaal-instrumentaalansambel **Rodeo** nime all. Järgnevate aastate jooksul mängivad koosseisus Tiit ja Priit Arula, Toomas Tiik, Jaanis Ong, Toomas Ruuben ja Edik Ojaviir.

Tol ajal toimusid igal aastal tantsuorkestrite tarifitseerimised, kus žürii ees tuli esitada mitu tantsulugu, mille alusel määrati tasemegrupp. Tasemegrupi (A, B, C - I, II, III) alusel maksti töötasu. 1983. aastal saavutati Rapla rajooni orkestrite tarifitseerimisel II B+ grupp. Haimre rahvamaja Rodeo oli teada-tuntud tegija koos solist Tiit Arula mõnusa lauluhäälega. Rodeo nime all mängitakse 1986. aastani. Põhitegijate Tiit ja Priit Arulaga mängivad koos Märjamaa noormehed Enn Soovik, Peeter Pullerits ja Aivar Rahuoja.

Aastatel 1987–1992 tegutses ansambel **Tiira-Taara**. Proovid toimusid Kasti mõisas. Esineti oma üritustel rahvamajas, Kasti mõisa saalis toimunud Tasuja kolhoosi pidudel ja mängiti mujal. Koosseisus osalesid Tiit Arula, Andrus Ainsaar, Ernst Juht ja Jüri Vunk.

1994. aastal rahvamaja suleti ja lõppes ka taidlejate tegevus.

Ajaga muutusid kõikjal pillimeeste koosseisud, seda soosis helitehnika ja rütmipillide areng. Traditsiooniliste vokaal-instrumentaalorkestrite asemele tekivad väikesed koosseisud. Populaarsust koguvad kolme, kahe ja ühe mängijaga bändid, kus põhiliseks pilliks süntesaator.

1997–1998 tulid Haimre aktiivsed naised kokku ja moodustasid **kapelli** koosseisus Ester Haud – akordion, Elle Uustalu – kitarr, Arge Liiv – ja

uram. Korraldati rahvamajas pidusid ja mängiti.

Rahvamaja alustab uuesti tegevust 1998. aastal, samal aastal läheb ära kapelli moodustanud Ester Haud. 1999. aastast saab rahvamaja täiskohaga töötaja. Algab rahvamaja renoveerimine ja uuesti taidlusringide moodustamine. Pillimeeste kokkusaamine ei ole kerge.

2006. aastal otsustasid kolm naist Elle Uustalu algatusel ja juhendamisel teha kapelli. Algul musitseeriti oma lõbuks, siis mängiti rahvamaja näiteringi etenduses (H. Lindepuu "Memmed ja taadid").

2007. aasta jaanuaris pensionäride ja taidlejate uusaastapeol mängiti koosseisus: Elle Uustalu – kitarr ja laul, Malle Riivel – akordion ja Tipuli Saar – jauram. Kapell saab nimeks „**Vahvad ja vallatud**“.

2008. aasta sügisest hakkab kapelli juhendama Taimi Kingisepp, kes mängib ise akordioni. Malle Riives, kes seni mängis akordioni, jätkab basskitarriga. 2009. aastal lisandub kapelli viies osaleja Eda Suurkuusk (laul ja tamburiin).

2012. aasta jaanuaris tähistas kapell „Vahvad ja vallatud“ 5. tegevusaastat. Koosseisus asendus basskitarri mängija. Basskitarri mängib nüüd Egert Aviste.

2013. aasta sügisest kuni 2014. aasta sügiseni kapell koos ei käinud, kuna Eda Suurkuusk ja Egert Aviste ei saanud osaleda. Leiti uued mängijad ja jätkati bändi naistega. Koosseisus süntesaatoril Taimi Kingisepp, basskitarri Silvi Mitt, laul ja rütmipillid Gaidi Järviste, saatekitarr ja laul Elle Uustalu. Uue koosseisu tantsumäng toimus 4. aprillil naisansambli Viisitarid 15. aastapäeva pidulikult tähistamisel.

2016. aasta kevadel lõpetab naisbänd „Vahvad ja valla-

Ansambel RODEO. Taga Peeter Pullerits, Tiit ja Priit Arula, ees Aivar Rahuoja ja Enn Soovik.

Pildil Tiira-Taara koosseis: Tiit Arula, Andrus Ainsaar, Jüri Vunk ja Ernst Juht.

Taga Taimi kingisepp, Eda Suurkuusk ja Tipuli Saar, ees Elle Uustalu ja Egert Aviste.

tud“ tegevuse, kuna Elle Uustalu ja Gaidi Järviste lahkuvad ja hakkavad kahekesi musitseerima.

2016. aasta 1. novembril

tuleb Haimre rahvamaja taidlusringide koosseisu X-BÄND, mängides detsembris külade jõulupeol ja 2017. aasta mais veel rahvamajas. Suvel läheb

Naistebänd „Vahvad ja vallatud“: Silvi Mitt, Taimi Kingisepp, Gaidi Järviste ja Elle Uustalu.

koosseis laiali, jätkatakse järgmisel aastal teises asukohas, muutustega kollektiivis ja nime all **Torm**.

2016. aasta 15. novembril alustab rahvamajas ka teine tantsumuusikat tegev koosseis Kaido Võsumetsa (laul ja saatekitarr) juhendamisel. Uues **Triobändis** mängivad edasi naised bändist „Vahvad ja vallatud“ – Taimi Kingisepp akordionil ja Silvi Mitt basskitarril.

2021. aasta novembris täitis Triobändil viis aastat. Esitatud on head tantsumuusikat ja vaatamata viimastele koroonaaastatele, on olnud mängimisi. Haimre rahvamajas täitis 2022. aasta 24. veebruaril 85 tegevusaastat. Vastuvaidlematult on rahvamaja taidlusringidest tantsubänd kõige olulisem, sest kindlustab vajadusel rahvamaja erinevatel üritustel tantsuosa.

Trio Bänd koosseisus Kaido Võsumets, Taimi Kingisepp ja Silvi Mitt Haimre rahvamaja 80. aastapäeva peol.

Foto: Aare Hindremäe

Kroonika põhjal on orkestrid Haimre rahvamaja ringide tegevuses märkimisväärset osa etendanud.

Palju edu ja rohket rahva huvi Haimre rahvamaja ettevõtmistele käesoleval juubel aastal!

Pärandkultuuri austaja
Eha Kaljusaar

 Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha.
Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900